

HAMBURG

vinnare 2011

EUROPAS
MILJÖHUVUDSTAD

*Ett initiativ från
Europeiska kommissionen*

Gröna städer - rustade för livet

HAMBURG ÄR EUROPAS MILJÖHUVUDSTAD 2011

Den fria hansestaden Hamburg har tilldelats den prestigefyllda titeln Europas miljö huvudstad efter rekommendationer från en panel av miljöexperter. De gav staden toppbetyg och placerade den främst bland de 34 övriga europeiska städerna i tävlingen - ingen dålig prestation!

Utnämningen till Europas miljö huvudstad är ett initiativ från Europeiska kommissionen. Vinnaren utses av en panel som består av internationella experter inom olika miljöområden samt en jury. Deras bedömning bygger på en rad indikatorer, bland annat luftkvalitet, avfallshantering, hållbar markanvändning, kampen mot klimatförändring och lokal styrning.

www.mediaserver-hamburg.de/ / C.Spahr/bier

istockphoto.com

DEN VÄXER OCH ÄR GRÖN – DET MÅSTE VARA HAMBURG

WWW.MEDIASEVER-HAMBURG.DE / AUFWIND-LUFTBILDER.DE

I Hamburg bor det 4,3 miljoner människor i storstadsområdet. Av dessa bor 1,8 miljoner i stadskärnan. Dessutom pendlar över 300 000 människor dagligen dit för att arbeta. I Hamburg finns det över 500 industriföretag, för att inte tala om Europas tredje största hamn, som kan ta emot stora oceangående fartyg och är mycket viktig för Hamburgs ekonomiska välbefinnande. Detta gör Hamburg både till en transportknutpunkt, ett resmål, ett högteknologiskt centrum och ett medicentrum och en stad med en allt större befolkning.

Som ett industricentrum med en växande befolkning ställs Hamburg inför en rad miljöutmaningar. Men ett förnuftigt nyttjande av naturresurserna tillsammans med en innovativ politik för "ansvarsfull tillväxt" har bidragit till att göra staden till ett föredöme när det gäller bästa miljömetoder.

Hamburg är en imponerande grön stad jämfört med de flesta städer av samma storlek – över 16,7% av stadsområdet utgörs av skogar, rekreationsområden och grönområden. Ytterligare 8% utgörs av vatten, vilket i hög

grad bidrar till rekreationsmöjligheterna i staden. Strandterrasser och -promenader erbjuder invånarna en trevlig friluftsmiljö, samtidigt som floden Elbes färjelinjer tillgodoser både pendlarnas och besökarnas behov.

Hamburg har 3000 hektar statsägd parkmark (totalt 1 460 nationalparker). Jordbruk, fruktodling och trädgårdsodling upptar ytterligare 25% av stadsområdet. 8,4% av marken, mer än i andra tyska stater, utgörs av Hamburgs 31 naturskyddsområden, medan ytterligare 19% (14 360 ha) av Hamburgs totala yta utgörs av andra skyddsområden.

Hamburgs tillverkningsföretag sysselsätter omkring 83000 personer, huvudsakligen inom luft- och rymdfartsindustrin, verkstadsindustrin och i Europas största kopparsmältverk. Industriföretagen investerar omkring 45,8 miljoner euro om året i miljöåtgärder, varav 24,1 miljoner euro går till vattenskydd.

MILJÖHUVUDSTADEN – EN INSPIRATIONSKÄLLA

En av de viktigaste uppgifterna för Europas miljö huvudstad varje år är att vara en inspirations- och idékälla för de egna invånarna och för andra städer. Hamburg har en ”noggrann och välstrukturerad kommunikationsstrategi och ett mycket attraktivt evenemangsprogram för väl valda målgrupper, där alla stadens intressenter är involverade”.

Idétåg

Hamburgs ambitiösa idétåg är ett av de mest innovativa inslagen under året. Det ger sig ut på en Europaturné för att sprida miljötänkande till arton städer, bland annat Warszawa, Malmö, Köpenhamn, Bryssel, Wien, Barcelona och Marseille. I sju containervagnar med en spännande interaktiv utställning får besökarna följa med på en pedagogisk resa. Den börjar i deras personliga erfarenheter av den egna miljön, vidgar sig till den omgivande staden och naturen och utmynnar slutligen i ett globalt perspektiv.

De teman som tas upp är bland annat stadsutveckling och boende, rörlighet, energi och klimatskydd, naturen och stadens grönytor, resursskydd, ekonomi och konsumtion. Konceptet har utvecklats av byrån Kunstraum för Hamburgs ministerium för stadsutveckling och miljö.

BSU/W. Huppertz

Turnéplan för idétåget

15-21 april:	Hamburg
26-29 april:	Köpenhamn
01-04 maj:	Malmö
06-10 maj:	Göteborg
12-15 maj:	Oslo
20-22 maj:	Zürich
24-27 maj:	München
31 maj-4 juni:	Warszawa
07-10 juni:	Riga
12-14 juni:	Tallinn
20-22 juni:	Wien
25-29 juni:	Barcelona
02-04 juli:	Marseille
07-10 juli:	Nantes
01-04 ept.:	Paris
7-13 ept.:	Bryssel
15-19 sept.:	Amsterdam
21-25 sept.:	Antwerpen
29 sept.-22 okt:	Hamburg

Fullständig programinformation finns på :
<http://hamburggreencapital.eu/>

VARFÖR ÄR HAMBURG SÅ SPECIELLT?

Som ett viktigt industricentrum står Hamburg inför alla de miljöutmaningar som andra europeiska städer står inför. Det är inte något miljöparadis – ännu! Men de styrande arbetar aktivt med att hitta sätt att förena industri- verksamheten och den sysselsättning industrin skapar med en god lev- nadsstandard för invånarna. Det är detta som gör Hamburg till en förebild.

Kampen mot klimatförändringar

Hamburg har verkligen ansträngt sig för att minska koldioxidutsläppen med en kommunal klimatskyddslag och anpassnings- och forskningsprogram. I klimatskyddsprogrammet, som godkändes av de lokala myndigheterna sommaren 2007, fastställs tio åtgärdsområden som omfattar över 450 enskilda åtgärder. Staden investerar årligen upp till 22,5 miljoner euro i dessa åtgärder.

Omkring 1 000 projekt har redan slutförts inom ett viktigt partnerskapsprogram, "Företag för resursskydd". Målet är att uppmuntra frivilliga investeringar för att förbättra energi- och resurseffektiviteten inom företag. För varje euro som de lokala myndigheterna satsar bidrar de deltagande företagen med tio euro. Detta har genererat privata investeringar på 146 miljoner euro, vilket svarar mot ett kommunalt stöd på 15 miljoner euro. Sammanlagt sparar företagen just nu 134 000 ton koldioxidutsläpp varje år.

Hamburgs miljöpartnerskap, en gemensam satsning mellan de lokala myndigheterna och den kommersiella sektorn, uppmuntrar företag att gå längre än vad lagen kräver och vidta ytterligare åtgärder för miljön. Partnerskapet, som fungerar som en plattform för information och nätverkande, erbjuder också gratis rådgivning på plats för firmor i Hamburg, där man ger kunderna stöd till att genomföra projekt inom områdena miljöstyrning och klimatskydd.

Staden har satt upp ambitiösa mål för den framtida utvecklingen, till exempel att minska

koldioxidutsläppen med 40% senast 2020 och med 80% senast 2050, jämfört med EU:s mer blygsamma mål på 20% senast 2020.

Ett grönt nätverk för staden

Hamburg är byggt som ett hjul med ekrar som utgår från Rådhusorget i centrum, vilket underlättar för invånarna att ta sig till landsbygdsområdena utanför staden. Samtidigt skapar ett "grönt nätverk" (Grünes Netz) en rad "gröna ringar" som binder samman landskapsaxlarna på olika avstånd från stadskärnan. Det gröna nätverket täcker hela Hamburg och knyter samman stadsparker och lekplatser, mindre grönytor och större områden från ytterområdena till centrum. Två inner slingor och flera axlar med anlagda grönytor bildar tillsammans ett nästan helt nät som utgör ett unikt grönt fritidsområde i staden.

Målet för stadens landskapsplaneringspolitik är att knyta samman parker, områden för sport och fritid, lekplatser och till och med kyrkogårdar för att människor ska kunna ta sig från centrum till ytterområdena till fots eller med cykel, utan att komma i kontakt med trafiken. Det gröna nätverket är också mycket viktigt för att binda samman livsmiljöerna för vilda djur och växter, så att de kan röra sig fritt från ett ställe till ett annat.

Elbe - nyckeln till Hamburgs välstånd

Från källa till flodmyning är Elbe livsnerven i hela regionen. Tidvattnets skiftningar och Nordsjöns inflytande har skapat en unik dynamisk miljö som i århundraden har erbjudit goda levnadsvillkor för invånarna i området.

Nedre Elbe och Elbes flodmyning är livsmiljö för många växter och djur, varav vissa inte finns någon annanstans. Elbes flodmyning betecknas därför som en plats av särskild betydelse i det europeiska naturskyddsnetet Natura 2000. Samtidigt används Elbes flodmyning för såväl sjöfart, industri, fiske och jordbruk som för rekreation och vattensport.

HHW / M. Lindner

Den integrerade förvaltningsplanen för Elbes flodmyning syftar till att skydda denna unika miljö och samtidigt hitta lösningar som tar hänsyn till människornas intressen. Tillsammans med lokalbefolkningen håller partnererna - Hamburg, Schleswig-Holstein, Niedersachsen och den federala vatten- och sjöfartsförvaltningen - på att utarbeta planer för att tillgodose alla dessa behov.

Kranar och tranor

I Hamburgs hamn, som utgör 10% (74 km²) av stadens totala yta, hanteras över 100 miljoner ton gods varje år. Hamnen är centrum för ekonomin och står för över 150 000 arbetstillfällen. De enorma portalkranarna som lastar och lossar miljontals containrar är ett välkänt inslag i stadssiluetten. Men i staden finns det också plats för djurlivet, till exempel tranorna. Sammanlagt över 200 km² i området har avsatts som skyddsområde, bland annat Boberger Niederung, hedområdet Duvenstedter Brook och våtmarkerna på öarna i Elbe.

Samtidigt som hamnen bidrar till ekonomiskt välstånd genomför man också långsiktiga ekologiska program. Inom projektet "Hållbar affärsverksamhet i hamnen" sammanförs en mängd enskilda åtgärder. De sträcker sig från energieffektiv renovering av byggnader och användning av solenergi till utbyggnad av infrastruktur för mer miljövänliga transportmedel som pråmar, hamnspårvagnar och gasdrivna fordon.

Hamburgs gröna hamn

Omkring 11 000 fartyg som ägs av över 100 rederier anlöper hamnen varje år. Hamnledningen inser att ekonomi och ekologi går hand i hand och den infrastruktur som omger hamnen avspeglar denna filosofi. Att spara energi, till exempel, skyddar inte bara miljön utan det minskar också driftskostnaderna. Detta gör Hamburg till en attraktiv destination, vilket avspeglas i hur hamnen och logistiken där har utvecklats under de senaste åren.

I februari 2010 utsåg internationella containerrederier Hamburg till den bästa av åtta nordeuropeiska hamnar (Hamburg, Rotterdam, Antwerpen, Bremerhaven, Zeebrugge, Amsterdam, Felixstowe och Wilhelmshaven). Detta bidrar till att förklara varför hamnen under 2010 uppnådde en ytterligare tillväxt på 9,8%, med en hantering av totalt 121 miljoner ton last, trots den globala ekonomiska krisen.

Hamburg har varit drivande för att få EU att genomföra principen "förorenaren betalar" när det gäller hamnar, vilket ska avskräcka containerfartyg från att släppa ut gammal olja och annat fartygsavfall. Om någon form av giftutsläpp inträffar i hamnen finns det ett

katastrofteam med beredskap dygnet runt samt särskild sjöpolis och brandkår.

Gröna fakta och siffror

- 4700 hektar skogsmark – mer i dag än för 100 år sedan.
- Parker, rekreationsområden och skogsmark utgör 16,8 % av stadsregionen. Varje vecka används dessa områden av en miljon människor för fritid och rekreation. 89 % av invånarna bor närmare än 300 m från en park.
- 11 657 km busslinjer med 10 426 hållplatser.
- 656 miljoner passagerare använde kollektivtrafiken 2009.
- 99 % av invånarna har tillgång till kollektivtrafik närmare än 300 m från hemmet.
- Koldioxidutsläppen har minskat med 15 % (1990–2006).
- 200 000 lågenergilampor i 400 offentliga byggnader sparar 3,4 miljoner euro om året.

Vatten spelar roll

Att garantera att invånarna har tillgång till tillräckligt med rent och säkert vatten är en viktig uppgift för Europas städer. 100 % av vattenförsörjningen i Hamburg kommer från naturligt lokalt grundvatten av hög kvalitet. Detta säkerställer ett högkvalitativt dricksvatten, samtidigt som investeringar i ett omfattande underhållsprogram för infrastrukturen har lett till ett ovanligt lågt läckage från färskvattenledningar (bara 4 % jämfört med ett nationellt genomsnitt på 7 %).

Det finns också utrymme för innovation, till exempel genom pilotprogram där värme från spillvatten utnyttjas för att värma upp hus genom värmexchångare som placeras på botten av stora avloppsledningar. Genom systemet Hamburg Water Cycle® kan man avleda avloppsvattnet på ett sätt som är energisjälvförsörjande och klimatneutralt, med återvinning av näringsämnen.

Dessa innovationer bidrar bland annat till att minska den mängd koldioxid som släpps ut och är därför en viktig del av Hamburgs klimatanpassningsstrategi.

Avfallshantering

Hamburgs integrerade system för avfallshantering fungerar mycket bra och minskar avfallsdeponeringen genom återvinnings- och förbränningsprocesser. De lokala myndigheterna har genomfört kampanjer för att höja allmänhetens medvetande och uppmuntra hushåll och företag att sortera papper, glas, plast, metall och bioavfall. Det finns planer för att öka återvinningen och energiåtervinningen i framtiden.

Transport

Varje arbetsdag pendlar över 300 000 människor till Hamburg. Nästan alla invånare bor närmare än 300 m från allmänna kommunikationer – en högre andel än i andra europeiska städer.

I Hamburg finns världens största vätgasdrivna busspark – och den växer fortfarande. Vart och ett av de nio befintliga fordonen innehåller 1 920 enskilda bränsleceller, där vätgas omvandlas till el. Snart kommer bussarna att kunna svänga in på Europas största vätgasstation i hamnen, där vätgas framställs med hjälp av sol- eller vindkraft. De nästan ljudlösa motorerna på 200 kW släpper ut ånga istället för skadliga utsläpp som bidrar till klimatförändring, vilket förbättrar luftkvaliteten i Hamburg.

Sedan juli 2009 har cykelsystemet StadtRAD utvecklat ett nätverk med 71 stationer runt om i staden, med 1 000 cyklar och 53 000 registrerade användare. Hamburg har redan 1 800 km cykelbanor. Målet är att genom fler cykelbanor och cykeluthyrningssystem öka cykeltrafiken från 12% av den totala trafiken på vägarna 2008 till 18%.

Förändringens vindar

Att spara energi och prioritera förnybara energikällor är viktiga inslag i Hamburgs strategi för hållbarhet. Storstadsområdet har varit banbrytande inom vindkraft sedan tidigt 1990-tal. Vindkraften utgör fortfarande stommen i stadens verksamhet med inriktning på förnybar energi, och 60% av vindkraftskunnandet i världen finns närmare än 2,5 timmar från staden. Hamburg har nästan tredubblat sin användning av förnybara energikällor under de senaste tolv åren, och har sedan 2009 en egen energileverantör som ägs till 100% av staden: Hamburg Energie. Det är ett dotterbolag till vattendistributören Hamburg Wasser och det säljer el från klimatvänliga energikällor och biogas. Företaget är verksamt inom områdena uppvärmning och eldrivna fordon.

I hamnen finns redan världens största landbaserade vindturbiner, och rotorerna för gigantiska havsbaserade vindkraftparker snurrar på testanläggningar i Cuxhaven och Brunsbüttel.

Att kläcka nya idéer

Vindkraft, solenergi, bioenergi, geotermisk energi och vattenkraft - över 300 företag i Hamburg är aktivt engagerade i produktionen av förnybar energi. Hittills står de för 17% av kraftproduktionen i landet. Om tio år väntas procentandelen öka med minst 50%.

Hamburg tänker gå före och visa vägen mot en mer miljövänlig framtid. Därför startade man 2009 ett kluster inom förnybar energi, och staden är därmed jämbördig med sina globala konkurrenter.

Transportfakta Hamburg

- 656 miljoner passagerare använde kollektivtrafiken 2009.
- En ny tunnelbanelinje håller på att byggas.
- Ett nätverk av tunnelbanelinjer och regionaltågslinjer strålar samman i centrum. Tre tunnelbanelinjer, sex pendeltågslinjer och nio regionaltågslinjer garanterar snabba och direkta förbindelser.
- Under veckoslut och på allmänna helgdagar trafikeras vissa buss- och tåglinjer hela natten.
- Sedan november 2010 rullar ett flertal miljövänliga taxibilar på gatorna, med lägre koldioxidutsläpp som följd.
- Det finns sex färjelinjer som trafikerar hamnen och floden Elbe.

HAMBURGS VISION FÖR FRAMTIDEN

Hamburgs pionjärinsatser för att skapa en miljövänlig och hållbar storstad kommer att fortsätta långt efter året som miljöhuvudstad. Staden är ett centrum i världsklass för kreativitet, forskning och innovation, och har som mål att ligga i framkant för utvecklingen för att möta miljöutmaningarna under detta århundrade och efter det.

Hållbar stadstillväxt

Under de senaste 30 åren har Hamburgs politik för stadstillväxt blivit mindre inriktad på nyexploatering, som leder till stadsutglesning, fler vägar och mer trafik samt förstör landskap och livsmiljöer. Istället förnyar man tidigare bebyggda stadsområden.

I HafenCity, som är ett av de främsta stadsutvecklingsprojekten i Europa, ska det befintliga centrumet utvidgas med 40 % genom att man kombinerar en stark stadsprägel med de högsta hållbarhetsnormerna. Det tidigare hamn- och industriområdet görs om till en ny typ av stadskärna med en struktur för blandad användning, med bostäder för 12 000 personer, arbetsplatser för över 45 000 personer och tusentals dagliga besökare. Det som utgör grunden för en högkvalitativ stadsplanering efter tio års utveckling är också ett exempel på bästa praxis för en hållbar stadsutveckling.

Den nya stadsdelens fysiska miljö ligger på en ny upphöjd översvämningssäker nivå som byggs upp av underjordiska parkeringar och skapar ett intressant landskap av privata och offentliga rum. Stadsmiljön omfattar en väl avpassad blandning av olika användningsområden – bland annat för boende, arbete, handel, gastronomi, kultur och fritid – och högeffektiv rumslig samverkan med låga koldioxidutsläpp. Rörligheten möjliggörs via en ny tunnelbanelinje som ska öppnas 2012, bränslecellsdrivna bussar och en ny bränslecellsstation. Uppvärmningen av byggnader kopplas till ett lokalt system baserat på riktmärken för koldioxidutsläpp, och när det

Thomas Hampel / ELBEFLUT

gäller den östra delen av HafenCity används nästan bara förnybara energikällor. I HafenCity finns redan några av de bästa byggnaderna i världen, vilka planerats och certifierats enligt särskilda och krävande kriterier för miljövänliga byggnader.

”Språnget över Elbe” innebär en satsning på stadsutveckling i en båge genom centrala Hamburg, där Europas största flodö ligger. Bland annat omfattas HafenCity, öarna Wilhelmsburg och Veddel och Harburger Binnenhafen i söder. För att stödja och främja utvecklingen av denna långsiktiga strategi ska en internationell byggutställning, IBA 2013, äga rum i området.

ATT LÄMNA ÖVER TITELN

Europeiska kommissionen har redan tillkännagivit de kommande vinnarna av det europeiska miljöhuvudstadspriset. Vitoria-Gasteiz i Spanien kommer att ärva titeln 2012. Det är Baskiens huvudstad och näst största stad med en befolkning på 240 000 invånare. 2013 går titeln vidare till Nantes vid floden Loire i Frankrike med omkring 280 000 invånare.

Vitoria-Gasteiz

Flickr: Widemos

Nantes

Flickr: Oletum

HAMBURG
vinnare 2011

Ett initiativ från
Europeiska kommissionen

www.europeangreencapital.eu

Sekretariatet för miljö huvudstaden

Ansökningsprocessen samt utvärderingspanelens och juryns arbete bistås av sekretariatet för miljö huvudstaden, som för närvarande sköts av RPS Group, en miljö- och kommunikationsbyrå på Irland. Sekretariatet hjälper även till med PR-aktiviteter för programmet via webbplatsen för den europeiska miljö huvudstaden, sidor på Facebook och Twitter samt olika kommunikationskanaler som broschyrer och pressmeddelanden.

Publikationsbyrån

04: 10.2776/69762

ISBN 978-92-76-19739-0

917892791197301